

STAŘEC JÁKOB

Ve tvou spásu naději jsem složil, Hospodine! (Gn 49:18)

1. čtení: L 2:25-35

Hlavní čtení: **Genesis 46:30; 47:7-10; 48:15-16; 49:18**

Milí bratři, milé sestry,

po čtvrté, a zřejmě nadlouho naposledy, se zaměříme na praotce Jákoba. Kdysi duchovně obnovený Jákob, nový Izrael, už notně zestárnul. Je z něj stařec. Stařec, který sestupuje s celou svou rodinou do Egypta na Josefovo pozvání. V okamžiku stěhování do Egypta je Jákobovi 130 let. Posledních 17 let, tedy až do své smrti, prožije v Egyptě. Rád bych se dnes spolu s vámi zamyslel nad čtyřmi Jákobovými výroky z tohoto pozdního období jeho života. Jsou to slova plná zralé zbožnosti a moudrosti.

I. UŽ MOHU ZEMŘÍT

Jákob se konečně setkává se svým milovaným synem Josefem. A je to velice radostné a dojemné shledání. Vždyť se neviděli léta letoucí! A teprve nedávno se otec Jákob dozvěděl, že Josef žije. Dlouhá léta se domníval, že Josef byl ve stepi rozsápán dravou zvěří, jak mu nakukali jeho povedení synáčkové. Smrt syna oplakával. Někdy měl dojem, že ho zármutek naprosto zlomí. Odrovná. Usmrtí. Že žalem zemře. (Gn 37:35) Jak obrovská radost to musela být, když si otec se synem nakonec padli do náručí!

Je ovšem zajímavé, jakými slovy Jákob reaguje na setkání s Josefem. Čekali bychom, že prohlásí: *Ted' konečně začnu nově žít! Od této chvíle budu žít radostně, s plným nasazením. Ted' si společně užijeme každé minuty, Josefe! Kéž by takových chvil bylo ještě milión!* Překvapivě je tomu přesně naopak:

- ***Izrael Josefovi řekl: "Ted' už mohu zemřít, když jsem spatřil tvou tvář a vím, že jsi ještě živ."***
(Gn 46:30)

Izrael je připraven zemřít. Izrael si výslovně přeje zemřít. (Doslovný překlad Kralických zní: *Necht' již umru, když jsem viděl tvář tvou.*) Spatřil znovu svého milovaného syna. A tím dosáhl vrcholu svého života. Nic lepšího už ho na tomto světě nečeká. Co by mu mohl Bůh ještě na této zemi nabídnout? Co se týče životního štěstí a radosti, Jákob vystoupal na Mount Everest. A z tohoto vrcholu už člověk může jen sestupovat. Výš už se nikdy nedostane.

Bratři a sestry, co považujeme za vrchol našeho života? Už se někdy objevil okamžik, kdy jsme si řekli: *Ted' bych už mohl zavřít oči? Ted' už by si mě mohl Bůh vzít?* Máme takový vrchol života ještě před sebou? A dosáhneme ho někdy? Jen pro upřesnění: Bůh Jákobovi toto jeho přání nevyplnil. Ještě mu dopřál celých 17 let života v Egyptě, v blízkosti rodiny.

Stojí za povšimnutí, že Jákob nepovažuje za vyvrcholení svého života třeba majetek. Pro něj jsou to krásné vztahy s jeho nejbližšími, nikoli třeba četnost stád. Setkání s člověkem. Setkání s vlastním synem. To penězi nevyvážíš. Opět se nám to téma opakuje jako v případě shledání s Ezauem. Dobré vztahy mezi lidmi jsou nad zlato.

A jsem přesvědčen, že na sklonku života je tento jeho postoj ještě mnohem silnější. Vždyť dříve narození lidé už často postrádají tento tah na branku: Dobře se najíst, dobře se napít, mít vždy plnou peněženku, užívat si všech možných lákadel.

Po čem prahne starý člověk? Po setkání s blízkými lidmi! Jak se nedávno vyjádřila jedna starší sestra, před oslavou kulatých narozenin: *Hlavně ať mi nikdo nic nekupuje. Bohatě stačí, když vás uvidím.*

Je to povzbuzení pro nás mladší, bratři a sestry. Měli bychom si udělat čas na setkání s našimi stárnoucími a odcházejícími blízkými. Staří lidé mají času na rozdávání. Mladí to s časem mají přesně naopak. Ale je to také otázka priority. Čas pro ty, kteří po nás touží, si zkrátka musíme vyhradit. Jednou, až my sami zestárneme, budeme také vyhlížet naše milované a doslova hltat každou jejich návštěvu.

A ještě jedna věc mě napadá: Možná chce Jákob umřít v tu chvíli, kdy k sobě tiskne Josefa, protože má strach, že by se opět mohlo něco zvrtnout. A toho už by se dožít nechtěl. Co kdyby třeba Josef nakonec zemřel dřív než Jákob? Ted' je Josef živ a zdrav. Ted' se Josefovi skvěle daří. Ted' je Josef v naprostém pořádku. Tak ted'! Ted' by mohl Jákob zavřít oči! Nechce se už totiž dožít dalšího zklamání, další bolesti. Toho už si užil až dost.

II. ČASTO VELMI TĚŽKÉ PUTOVÁNÍ

Josef uvede Jákoba do egyptského paláce. Zprostředkuje setkání faraona s Izraelem. To se ví, že se faraon o Jákoba zajímá. Vždyť Josef zachránil Egypt a přilehlé oblasti od jisté smrti hladem. Jaký asi je otec tohoto výjimečného člověka? A pak slyšíme:

- ***7 Pak uvedl Josef svého otce Jákoba a postavil jej před faraóna, a Jákob faraónovi požehnal. 8 Faraos se Jákoba otázal: "Kolik je let tvého života?" 9 Jákob mu odpověděl: "Dnů mého putování je sto třicet let. Léta mého života byla nečetná a zlá, nedosáhla let života mých otců za dnů jejich putování." 10 Když Jákob faraónovi požehnal, vyšel od něho.*** (Gn 47:8-10)

Jákob tedy nazývá svůj život *putováním*. I v doslovném pojetí je to pravda: Jákob se skutečně v životě naprocházal a nacestoval až běda. Ale i v hlubším smyslu to přirovnání sedí: Jákob sebe sama vnímá jako poutníka. A my s tímto přirovnáním souhlasíme. I my totiž vnímáme náš život jako cestu. Jako pouť. Jako putování do nebeské vlasti. Jsme poutníci, když za Ježíšem Kristem kráčíme do jeho království.

K poutníkům bytostně patří, že zde na zemi nemají pevné přístřešky. Že zde nemají trvalý pobyt. Pouze přechodná, dočasná bydliště. Tak to třeba prožíval můj otec, když se jako dospívající neustále stěhoval. A také před třemi lety, když putoval celým Španělskem do poutního místa Santiago de Compostela. Každý večer spal v jiné noclehárně, vždycky s jinými lidmi.

Často jsou to životní krize, které nás donutí přemýšlet o našem životě jako o pouti. Když je dobře, když se všechno dlouhodobě daří, když prožíváme stabilní období života, máme pocit, jako by se čas zastavil, jako bychom zde mohli být natrvalo. Ale není tomu tak. Život nám to někdy krutě připomene: *Jsi jen poutník, člověče*. A i Bible nás na to upozorňuje poměrně často. Boží slovo nás vede k tomu, abychom život brali jako putování. Nic jsme si na svět nepřinesli. A nic si ze světa neodneseme. Ani nabytý majetek. A nakonec ani ty mezilidské vztahy. Slovy Jóba:

- *Z života své matky jsem vyšel nahý, nahý se tam vrátím.* (Jb 1:21)

A Pán Ježíš nás vyzývá:

- *19 Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde je zloději vykopávají a kradou. 20 Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou.* (Mt 6:19-20)

A apoštol Pavel, ten věčný tulák po Římské říši, to vystihl, když napsal:

- *Víme přece, že bude-li stan našeho pozemského života stržen, čeká nás příbytek od Boha, věčný dům v nebesích, který nebyl zbudován rukama.* (2K 5:1)

A proto apoštol stále znovu obrací zrak k cíli té životní pouti:

- *My však máme občanství v nebesích, odkud očekáváme i Spasitele, Pána Ježíše Krista.* (Fp 3:20)

Ano, život je pouť... Trvalý domov máme teprve před sebou. A živíme se nadějí, že do toho domova jednou dorazíme. Ne do domova důchodců. Ne do domova s pečovatelskou službou. Ale do Božího domova. Do věčného Božího příbytku, z kterého se už nikdy nikam stěhovat nebudeme.

A ještě na jednu věc bych chtěl upozornit. Jákob tvrdí, že jeho život nebyl dlouhý. Podle něj byl krátký a dokonce zlý. Jákob zažil mnoho zlého. Mnoho bolesti, mnoho trápení, mnoho těžkých zápasů. Ovšem, jak jsme už slyšeli, Jákob si je vědom jedné důležité skutečnosti: Že Bůh při něm vždycky stál. Bůh nikdy nedopustil, aby se Jákob v tom bahně života utopil, i když v něm kolikrát ten chudák vazel až po krk.

- ***Bůh, Pastýř, který mě vodí od počátku až dodnes, 16 Anděl, Vykupitel, jenž před vším zlým mě chránil.*** (Gn 48:15-16)

A také: Ve srovnání s jeho předky byl jeho život krátký. Jákob se nedožil tolika let jako Abraham (175 let) a Izák (180 let). Projevuje se zde další rys stáří. Jákob na stará kolena vzpomíná na předky a smýšlí o nich vysoko. Vzpomíná na ně s úctou a s uznáním. To je častý rys stárnoucího člověka. A je to krásný rys! Domnívám se, že toto uctivé vzpomínání spadá do škatulky pátého přikázání Desatera:

- *Cti svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.* (Ex 20:12)

Když jsme byli dětmi, rodiče jsme měli poslouchat. Když jsme dospívali, rodiče jsme měli respektovat. Když jsme byli ve středních letech, rodičům jsme měli pomáhat. A když nás rodiče začali opouštět, měli jsme a máme na ně s vážností vzpomínat. Zapomínat na jejich chyby a nedostatky. Naopak připomínat jejich dobré vlastnosti a činy. To, co nám v dospívání moc dobře nejde, se naštěstí může v závěru života ještě dostavit: Úcta k předkům. A to zvláště tehdy, když i oni patřili mezi věrné Kristovy poutníky. Když i oni kráčeli po těch Božích cestičkách vstříc rozevřené a věčné náruči našeho nebeského Otce.

III. ŽEHNÁNÍ VNOUČATŮM

Už jsme slyšeli, že Jákob hned dvakrát žehnal faraonovi při své první audienci. Nyní žehná svým vnoučatům: Efraimovi a Manasesovi, z kterých učinil své vlastní syny. A k tomu hned připočteme dlouhé požehnání všem jeho synům, které Jákob pronese na smrtelné posteli, těsně předtím, než zavře oči. Jedná se o další velice důležitý rys stárnoucího věřícího člověka. On rozdává Boží požehnání doslova na počkání.

Kolikrát jsem jen od našich dříve narozených bratrů a sester slyšel, že už jsou k ničemu! Že už jsou jen na obtíž. Že by bylo lepší, kdyby už zemřeli. Apoštol Pavel nás upozorňuje:

- *Vždyť víte, že vaše práce není v Pánu marná.* (1K 15:58)

No jo, ale jakou práci na vinici Páně staří lidé ještě mohou zastat? Mohou rozdávat Boží požehnání. Mohou žehnat mladším lidem kolem sebe. Zblízka, z očí do očí. Nebo i na dálku. Mohou se za ně modlit. Mohou se za ně u Pána přimlouvat. Jákob už v rodině rozhoduje jen formálně. Šéfem celé té rozvětvené rodiny je zřejmě Josef. Jákob už moc práce kolem stád ovcí a koz neudělá. Jeho synové jsou dávno dospělí. Mají své děti a vnoučata. Co tedy zbývá? Čím může Jákob přispět? Tím, že bude žehnat a modlit se, dokud mu bude sloužit mysl a hlas.

- *¹⁵ Požehnal Josefovi takto: "Bůh, před nímž ustavičně chodívali moji otcové Abraham a Izák, Bůh, Pastýř, který mě vodí od počátku až dodnes, ¹⁶ Anděl, Vykupitel, jenž před vším zlým mě chránil, ať požehná těm chlapcům. Ať se v nich hlásá mé jméno a jméno mých otců Abrahama a Izáka; ať se nesmírně rozmnoží uprostřed země."* (Gn 48:15-16)

Bratři a sestry, snad se jednou dozvíme, jak důležité byly modlitby našich stárnoucích souvěrců, babiček a dědečků. Snad se to jednou dozvíte vy všichni, kteří se trpělivě přimlouváte za své děti a vnoučata. Snad jednou, až se budeme cítit odepsaní a naprosto k ničemu, nás Bůh povede k vytrvalým modlitbám a neúnavnému žehnání těm, kteří po nás převzali tu štafetu víry. Dokud křesťane dýcháš, můžeš být přínosem pro dobré dílo Páně.

IV. OČEKÁVÁM TVOU SPÁSU

A teď už stojíme v blízkosti umírajícího Jákoba. Pán ho pomaličku odvolává z tohoto světa. Jákob leží na smrtelné posteli, obklopen svými syny, budoucími praotci dvanácti izraelských kmenů. A žehná jim, co mu jen síly stačí. Ovšem uprostřed tohoto dlouhatánského požehnání najednou vzdychne:

- *Ve tvou spásu naději jsem složil, Hospodine!* (Gn 49:18)

Doslova přeloženo: *Tvou spásu silně očekávám. Tvou záchranu netrpělivě vyhlížím. Už zasáhni, Hospodine! Začni už to své dílo spásy!* Bratři a sestry, takto volá člověk, který už má pocit, že zde na zemi přeluhuje. Že už si odžil všechny dny svého života a nyní jen čeká... Na co? Na co čeká? Až ho Pán odvolá ze života? Až ho Bůh usmrtí? Až mu Hospodin zavře oči a odebere mu dech? Ne! Čeká, až ho Bůh zachrání! Až ho spasí! Až ho vysvobodí! Až si ho vezme k sobě! On přece neumírá. On pouze přechází z života do života. Do plnějšího života. Do těch věčných příbytků. Do nikdy nekončící božské radosti. Ať už se to tedy stane! Na co ještě čekat?! Mnozí věřící lidé tímto způsobem přemýšlejí. Mnozí podobně volají k Pánu, aby je už vysvobodil. To jen jejich příbuzní takové myšlenky umírajících neslyší moc rádi, protože oni zde zůstanou a budou se muset vyrovnat s tou těžkou ztrátou.

Moje skromné doporučení: Nevyhýbejme se takovým rozhovorům o smrti se svými blízkými, pokud o tom s námi chtějí mluvit. Pro ně je to důležité. Oni ví, kam jdou. Oni ví, že jdou vstříc Spasiteli, k Pánu Ježíši. A nepomáhá jim, když jim stále dokolečka říkáme: *Ale, prosím tě, nemluv o smrti. Vždyť ty se ještě uzdravíš.* Synové kolem Jákoba naslouchají posledním slovům svého umírajícího otce. Oni ví, že brzy umře. On to ví také. Tak to je. A v tichosti začít přijímat tu těžkou ztrátu a nechat mluvit toho, kdo odchází, je nakonec léčivé pro všechny zúčastněné.

Ovšem v té modlitbě, kterou Jákob vypálil uprostřed požehnání svým synům, se skrývá ještě něco víc. Jákob se vlastně přimlouvá i za své děti. *Ty, Bože, jehož spásu teď očekávám, se zastaň mých synů. Věřím, že zachráníš i tyto mé potomky. Že i je obdaříš svou spásou. Že budeš Zachráncem i pro další generace, které po mně přichází.* A Hospodin, ten věrný Bůh, jeho modlitbu vyslyšel. Vždyť i my jsme duchovní děti Jakobovy, díky Pánu Ježíši Kristu! I nás Hospodin zachraňuje, brání nás, žehná nám, stojí při nás od začátku až do konce. Nebo lépe řečeno: Až do toho nového začátku. A tak:

- *²⁰ Tomu, který působením své moci mezi námi může učinit neskonale víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit, ²¹ jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.* (Ef 3:20-21)